

Zasady korzystania z dorobku psychologii w procesie przyjmowania kandydatów i ich formacji do kapłaństwa

1. „Każde powołanie chrześcijańskie pochodzi od Boga i jest Jego darem. Nie rodzi się ono jednak nigdy poza lub niezależnie od Kościoła. Wręcz odwrotnie, wydarza się ono zawsze w Kościele i przez Kościół (...), jaśniejące i żywe odbicie tajemnicy Trójcy Świętej”.

Kościół - „źródło i przewodnik powołań” - ma za zadanie postrzegać powołanie i oceniać zdolność kandydatów do posługi kapłańskiej. Tak więc „wewnętrzne wezwanie Ducha Świętego potrzebuje rozeznania swojej autentyczności ze strony Biskupa”.

W dziele formowania i przygotowania do owego zadania Kościół przykłada wagę do dwóch podstawowych kwestii: strzeże dobra powierzonej mu misji jak również dobra samych kandydatów. Jak każde chrześcijańskie powołanie, również powołanie do kapłaństwa wraz z jego wymiarem chrystologicznym posiada zasadniczy wymiar eklezjalny: „nie tylko pochodzi <z> Kościoła, nie tylko jest rozpoznawane i wypełniane <w> Kościele, ale również jest - przez oddanie się Bogu - posługą <dla> Kościoła. Powołanie chrześcijańskie, w każdej ze swych form, jest darem służącym budowaniu Kościoła, umacnianiu Królestwa Bożego na świecie”.

Zatem dobro Kościoła i dobro kandydata do kapłaństwa nie są sobie przeciwstawne lecz zbieżne. Osoby odpowiedzialne za formację mają za zadanie połączenie owych celów w spójną całość, zwracając zawsze uwagę na fakt ich wzajemnej współzależności: jest to aspekt podstawowy wielkiej odpowiedzialności ich posługi wobec Kościoła i wobec powołanych osób.

2. Posługa kapłańska, rozumiana i przeżywana jako zjednoczenie się z Chrystusem - Dobrym Pasterzem, wymaga posiadania cnót moralnych i teologicznych, znajdujących oparcie w równowadze psychicznej pozwalającej danej osobie na pełne ofiarowanie siebie w relacjach z wiernymi, żyjąc w celibacie.

Mówiąc o różnych wymiarach formacji kapłańskiej- ludzkiej, duchowej, intelektualnej, duszpasterskiej - Wezwanie apostolskie postsynodalne PASTORES DABO VOBIS, przed skoncentrowaniem się na owej formacji duchowej - „elemencie skrajnie ważnym w wychowaniu kapłańskim” – ujawnia, że wymiar ludzki jest podstawą owej formacji. Wypunktowuje on serię cnót ludzkich i zdolności w relacjach międzyludzkich, wymaganych od kapłana po to, by jego osobowość mogła być ”mostem a nie przeszkodą w spotkaniu innych z Jezusem Chrystusem – Zbawicielem człowieka”. Cnoty owe obejmują zarówno ogólną równowagę osobowości, jak i zdolność do bycia obarczanym odpowiedzialnością duszpasterską; głęboką znajomość duszy ludzkiej, jak i poczucie sprawiedliwości i lojalności.

Niektóre z tych wartości zasługują na specjalną uwagę: mocne i stabilne poczucie własnej męskiej tożsamości, zdolność do kontaktów interpersonalnych w sposób dojrzały; głębokie poczucie zaangażowania jako podstawa przyszłego włączenia w prezbiterium i odpowiedzialna współpraca w służbie biskupowi; zdolność do tego, by z entuzjazmem uczestniczyć i konsekwentnie realizować szczytne cele w codziennym życiu; odwaga w podejmowaniu decyzji i pozostawanie im wiernym; poznawanie siebie i własnych słabości,

starając się łączyć je we własny pozytywny wizerunek przed Bogiem; zdolność do poprawiania własnych błędów; wycucie piękna rozumianego jako „wspaniałość prawdy”, jak również wrażliwość i zdolność do rozpoznawania go; zaufanie, które rodzi się z uznania dla drugiej osoby i które prowadzi do zbliżenia się do niej; zdolność kandydata do integracji w sferze seksualnej zgodnie z wizją chrześcijańską, mając wciąż na uwadze zobowiązanie do życia w celibacie.

Owe cechy wewnętrzne muszą być kluczowe na drodze kształtowania przyszłego duchownego, który jako posłannik Boga i Kościoła, został powołany, by budować wspólnotę kościelną. On to, związany szczególną miłością z Odwiecznym, ma za zadanie promować autentyczny i całościowy szacunek dla człowieka oraz żyć bogactwem własnego oddania Bogu w Trójcy Jedynemu i bliźnim, szczególnie tym, którzy cierpią.

Mówimy o celach możliwych do osiągnięcia jedynie poprzez stały wysiłek kandydata we współpracy z otrzymaną łaską. Cele te mogą być osiągnięte jedynie stopniowo, na długiej i nie zawsze pełnej sukcesów drodze formacji.

Świadom tego, iż powołanie stanowi niezwykle i wymagające połączenie elementów ludzkich i duchowych, kandydat powinien czerpać korzyści z uważnego i odpowiedzialnego rozeznania powołania, którego celem jest rozpoznanie indywidualnej drogi formacji oraz stopniowe przewyciężanie ewentualnych braków/barrier na poziomie duchowym i ludzkim. Do obowiązków Kościoła należy pomaganie kandydatowi w osiągnięciu głębokiej integracji w wymiarze ludzkim, w kontekście wymiaru duchowego, w którym to następuję ich wzajemne otwarcie i uzupełnienie.

II. PRZYGOTOWANIE WYCHOWAWCÓW

3. Każdy wychowawca powinien wykazywać się dobrą znajomością osoby ludzkiej, rytmem jej rozwoju, jej możliwościami i słabościami, jak również sposobem, w jaki przeżywa swój kontakt z Bogiem. Z tego powodu wskazane jest, by Biskupi, korzystając z doświadczenia i ze zweryfikowanych programów nauczania, zapewнили formatorom odpowiednie przygotowanie z zakresu pedagogiki powołania, zgodne ze wskazówkami danymi uprzednio przez Kongregację do Spraw Wychowania Katolickiego.

Wychowawcy potrzebują odpowiedniego przygotowania po to, by móc - w pełnym poszanowaniu doktryny Kościoła w kwestii powołania do kapłaństwa - zarówno podejmować racjonalne decyzje o kryteriach przyjmowania do seminariów duchownych czy do zakonnych domów formacyjnych, jak też by podejmować roztropne decyzje o usunięciu z tych instytucji takich kandydatów, którzy nie spełniają stawianych im wymagań. Ponadto zadaniem formatorów jest towarzyszenie kandydatom w zdobywaniu cnót moralnych i teologicznych, koniecznych do harmonijnego i pełnego wolności stawiania się całkowitym darem w Kościele, który jest wspólnotą.

4. Dokument „Wskazania pedagogiczne na temat formacji do celibatu kapłańskiego” tejże Kongregacji do Spraw Wychowania Katolickiego stwierdza, że „błędy w prawidłowym rozeznaniu powołania do kapłaństwa nie są rzadkie. W konsekwencji wiele problemów natury psychologicznej, mniej lub bardziej patologicznych, ujawnia się dopiero po święceniach kapłańskich. Dostrzeżenie ich na czas pozwoli zapobiec wielu dramatom”.

W tym celu konieczne jest odpowiednie przygotowanie psychologiczne i wrażliwość wychowawców, która pomagalaby w miarę możliwości, zrozumieć faktyczne pobudki, którymi kieruje się kandydat, dostrzec przeszkody w osiągnięciu dojrzałości ludzkiej i chrześcijańskiej, jak również wychwycić ewentualne psychopatologie. Wychowawca powinien dokładnie zapoznać się z historią kandydata. Nie może to być jednak jedyny czynnik, decydujący o jego przyjęciu lub odrzuceniu. Wychowawca musi umieć oceniać w

sposób kompleksowy kandydata, jego osobowość i zdolność rozwoju, uwzględniając zarówno jego mocne jak i słabe strony. Powinien też określić, na ile sam kandydat jest świadomy swoich ewentualnych trudności, a także na ile jest zdolny do kontrolowania w świadomy sposób swego zachowania.

Z tego powodu, każdy z wychowawców powinien być przygotowywany, poprzez odpowiednie kursy specjalistyczne, do głębokiego rozumienia osoby ludzkiej i jej potrzeb w procesie formacji do kapłaństwa. W związku z tym bardzo pomocne mogą okazać się spotkania ze specjalistami w dziedzinie nauk psychologicznych, mające na celu omówienie szczegółowych zagadnień czy wątpliwości.

III. WKŁAD PSYCHOLOGII W ROZEZNANIE POWOŁANIA I FORMACJĘ

5. Będąc owocem szczególnego daru od Boga, powołanie do kapłaństwa i jego rozeznanie wychodzi poza wąskie ramy kompetencyjne psychologii. Jednakże w celu pewniejszej oceny stanu psychicznego kandydata, poznania jego ludzkich zdolności do udzielenia odpowiedzi na wezwanie Boga, jak również w celu udzielenia pomocy w rozwoju osobowości, w niektórych przypadkach może okazać się przydatnym zwrócenie się do ekspertów z dziedziny psychologii. Mogą oni nie tylko wyrazić swoją opinię w kwestii diagnozy czy też ewentualnej terapii problemów psychicznych, ale również wnieść swój wkład w pomoc przy rozwijaniu wartości ludzkich, przede wszystkim tych, które są niezbędne w wypełnianiu posługi, podpowiadając określone sposoby formacji, przydatne w dorastaniu do coraz bardziej świadomej i dobrowolnej odpowiedzi na dar powołania.

Również formacja do kapłaństwa powinna uwzględniać różnorodne symptomy tej nierównowagi, która jest zakorzeniona w sercu każdego człowieka. Niedojrzałość znajduje swój szczególny wyraz w sprzecznościach pomiędzy przyjętym ideałem o stawianiu się darem dla innych, do którego to ideału w sposób świadomy dąży kandydat, a jego codziennym życiem. Szczególnie uważnej ocenie ze strony wychowawcy powinien podlegać proces rozwoju cnót moralnych. W każdym przypadku niedojrzałości kandydata pomoc ojca duchowego jak również spowiednika jest konieczna i niezastąpiona, aby we współpracy z łaską Boga kandydat mógł przezwyciężyć swoje problemy. W niektórych przypadkach rozwój w sferze moralnej może być niemożliwy z uwagi na pewne urazy z przeszłości, które nie zostały jeszcze przezwyciężone.

Zauważamy, że osoby które obecnie starają się o przyjęcie do Seminarium, odzwierciedlają często we własnej postawie, w sposób mniej lub bardziej świadomy, problemy będące wynikiem negatywnych zjawisk, takich jak konsumpcyjny styl życia, brak stabilności w życiu rodzinnym i społecznym, relatywizm moralny, błędnie pojmowana seksualność, powierzchowność podejmowanych wyborów, jak również często spotykane zjawisko negacji podstawowych wartości, przede wszystkim ze strony mediów.

Wśród kandydatów mogą znaleźć się również tacy, którzy mają za sobą szczególne doświadczenia - ludzkie, rodzinne, zawodowe, intelektualne lub uczuciowe - które pozostawiły nie uleczone jeszcze zranienia i które powodują różnorakie zaburzenia, z których sam kandydat nie zdaje sobie sprawy. Tego typu kandydaci „winę” za swoje trudności przypisują uwarunkowaniom zewnętrznym i w konsekwencji nie potrafią zmierzyć się w sposób adekwatny z tym, co w nich jest jeszcze niedojrzałe.

Oczywistym jest to, że wszystkie opisane powyżej zjawiska, mogą w sposób negatywny wpływać na proces formacji w dorastaniu do kapłaństwa.

„Si casus ferat” – oznacza to, że w wyjątkowych przypadkach, w których występują szczególne trudności, zwrócenie się do specjalistów w dziedzinie psychologii, zarówno przed przyjęciem do seminarium, jak i podczas całego procesu formacji, może pomóc kandydatowi

w przezwyciężeniu posiadanych urazów w celu osiągnięcia coraz większej interioryzacji stylu życia Jezusa – Dobrego Pasterza, Głowy i Oblubieńca Kościoła.

W celu prawidłowej oceny osobowości kandydata, specjalista może skorzystać z różnych narzędzi diagnostycznych, poczynając od rozmowy i różnego rodzaju testów, działając zawsze po uprzednim poinformowaniu kandydata i za wyraźną jego zgodą.

Biorąc pod uwagę delikatność materii, należy unikać stosowania specjalistycznych technik psychologicznych i psychoterapeutycznych przez wychowawców.

6. Jest rzeczą użyteczną, by zarówno Rektor, jak też inni wychowawcy mogli liczyć na współpracę ze strony ekspertów w dziedzinie psychologii. Jednak wspomniani eksperci nie mogą wchodzić w skład grona formatorów. Specjaliści ci powinni wykazywać się kompetencją w dziedzinie pedagogii powołań i łączyć w sobie profesjonalizm nauk szczegółowych z duchową głębią.

Przy wyborze ekspertów mających służyć pomocą, dla zagwarantowania lepszego połączenia formacji moralnej i duchowej, jak również w celu uniknięcia nieporozumień i przeciwstawnych wizji formacji, należy dążyć do tego, by zatrudnieni psychologowie wyróżniali się nie tylko dojrzałością ludzką i duchową, ale by kierowali się antropologią, która w oczywisty sposób zgodna jest z chrześcijańską koncepcją osoby ludzkiej, seksualności, powołania do kapłaństwa i do celibatu. Pomoc psychologiczna powinna uwzględniać tajemnicę człowieka w jego osobistym dialogu z Bogiem, zgodnie z wizją Kościoła.

W przypadku, gdy brakuje tego typu ekspertów, należy podjąć odpowiednie działania w celu wykształcenia takich właśnie profesjonalistów.

Pomoc ze strony nauk psychologicznych musi łączyć się w spójny sposób z całościową formacją kandydatów do kapłaństwa, tak aby nie stanowić przeszkody, lecz przeciwnie - aby ułatwiać pracę ojców duchownych, których podstawowym zadaniem jest dbałość o to, by kandydat rozumiał prawdę o kapłaństwie służebnym zgodnie z wizją Kościoła. Wiara i modlitwa, rozważanie Słowa Bożego, jak również studia teologiczne i życie we wspólnocie – to czynniki stanowiące podstawę dojrzewania do wypełnienia powołania otrzymanego od Boga. Taki kontekst formacji pozwala kandydatowi na prawidłowe rozumienie i wykorzystanie pomocy psychologicznej w dorastaniu do kapłaństwa.

7. Zakres współpracy ze specjalistami z dziedziny psychologii powinien być określony w poszczególnych krajach w oparciu o odpowiednie Rationes institutionis sacerdotalis, a w poszczególnych seminariach – w oparciu o rozstrzygnięcia Biskupa lub Wyższych Przełożonych Zakonnych, w sposób zgodny z zasadami i wskazaniem, zawartymi w niniejszym Dokumencie.

a) Rozeznanie wstępne

8. Koniecznym jest to, by już od momentu, w którym kandydat zgłasza się do seminarium, wychowawca mógł dokładnie zapoznać się z jego osobowością, posiadanymi możliwościami i uzdolnieniami, jak również ewentualnymi urazami, oceniając ich naturę i stopień intensywności.

Nie wolno zapominać o skłonności niektórych kandydatów do minimalizowania lub do negowania własnych słabości. Zatajają oni niekiedy przed wychowawcami poważne swoje problemy, gdyż obawiają się, że nie zostaną zrozumiani lub że nie zostaną przyjęci do seminarium. W ten sposób podtrzymują w sobie mało realistyczne oczekiwania odnośnie własnej przyszłości. Zdarzają się również tacy kandydaci, którzy prezentują postawę

przeciwą, gdyż mają skłonności do wyolbrzymiania własnych problemów, uważając je za nieprzezwycięzalną przeszkodę na drodze powołania.

Wychwycenie w porę ewentualnych problemów, które mogłyby stanowić przeszkodę w na drodze powołania, takich jak zbytne przywiązanie uczuciowe, nieproporcjonalna agresywność, niewystarczająca zdolność do wywiązywania się z wziętych na siebie obowiązków, niezdolność nawiązywania otwartych i pogodnych kontaktów zaufania i współpracy z przełożonymi czy też zagmatwana albo niejasna tożsamość seksualna – stanowi wielką wartość dla kandydata, dla domu formacyjnego i dla Kościoła.

Na etapie wstępnej oceny kandydata, pomoc specjalistów z zakresu nauk psychologicznych może być konieczna przede wszystkim na poziomie ściśle diagnostycznym, w przypadku gdy zaistniałoby podejrzenie zaburzeń psychicznych. Gdyby zachodziła konieczność podjęcia terapii, to odpowiednia terapia powinna mieć miejsce przed przyjęciem kandydata do seminarium czy innego domu formacyjnego.

Pomoc specjalistów może okazać się cenna także wtedy, gdy chodzi o określenie indywidualnej drogi formacji, biorąc pod uwagę specyfikę sytuacji danego kandydata.

Dokonując oceny zdolności kandydata do przeżywania w wierności i radości, charyzmatu życia w celibacie jako całkowitego daru z własnego istnienia na wzór Chrystusa – Głowy i Pasterza Kościoła, należy zwrócić uwagę na fakt, iż nie wystarczy upewnienie się o zdolności kandydata do zachowania powściągliwości w zakresie zachowań seksualnych na poziomie genitalnym. Jest bowiem konieczna ocena orientacji seksualnej kandydata, zgodnie z zasadami niniejszej Kongregacji. Zachowanie czystości ze względu na Królestwo Boże, to coś znacznie więcej niż tylko powstrzymanie się od współżycia seksualnego.

W świetle celów wskazanych powyżej, konsultacja psychologiczna może okazać się w niektórych przypadkach przydatna.

b) Dalsza formacja

9. W okresie formacji pomoc specjalistów w dziedzinie psychologii, poza konieczną zwykle interwencją w sytuacji ewentualnego kryzysu, może być również przydatna po to, by udzielać kandydatowi wsparcia w zdobywaniu coraz bardziej ugruntowanej dojrzałości moralnej, w głębszym poznaniu własnej osobowości, jak również w przezwyciężaniu lub w łagodzeniu psychicznych mechanizmów obronnych w stosunku do propozycji wychowawczych.

Coraz bardziej dojrzała wolność zarówno w odniesieniu do własnych słabości, jak i w odniesieniu do pozytywnych zasobów ludzkich i duchowych, pozwala na świadome i dobrowolne ofiarowanie się Bogu, przy pełnej odpowiedzialności wobec samego siebie, jak i wobec Kościoła.

Nie należy lekceważyć faktu, że zbliżanie się do dojrzałości chrześcijańskiej w powołaniu, w czym może mieć pozytywny wkład psychologia, jeśli tylko inspiruje się antropologią powołania chrześcijańskiego i uwzględnia działanie łaski, nie będzie jednak nigdy wolne od trudności i napięć, które wymagają wewnętrznej dyscypliny, zdolności do wyrzeczenia i akceptacji trudności oraz krzyża, a także do zawierzenia siebie niezastąpionemu działaniu łaski Boga.

10. Przerwanie procesu formacji powinno nastąpić wtedy, gdy kandydat, pomimo własnego zaangażowania, a także pomocy psychologa czy psychoterapeuty, nadal przejawia niezdolność do stawienia czoła w realistyczny sposób własnej poważnej niedojrzałości (silna zależność emocjonalna, wyraźny brak wolności w relacjach międzyludzkich, nadmierna

szttywność charakteru, brak uczciwości, niepewna orientacja seksualna, głęboko zakorzenione tendencje homoseksualne, itp.).

Ta sama reguła powinna być zastosowana w przypadku, gdy oczywista okaże się niezdolność kandydata do życia w czystości celibatu. Ma to miejsce wtedy, gdy kandydat przeżywa celibat jako przymus i ciężar, który zaburza jego równowagę emocjonalną oraz równowagę w relacjach z innymi osobami.

IV. BADANIA SPECJALISTYCZNE I POSZANOWANIE SFERY INTYMNOŚCI KANDYDATA

11. Zadaniem Kościoła jest wybór osób, które uważa za odpowiednie do wypełniania posługi kapłańskiej. Jest jego prawem i obowiązkiem upewnienie się, czy posiadają one cechy i kompetencje wymagane od tych, którzy chcą być dopuszczeni do pełnienia świętej posługi.

Kanon 1051 Kodeksu Prawa Kanonicznego przewiduje, że dla oceny cech i kompetencji kandydata, wymaganych do święceń kapłańskich, należy – między innymi – przeprowadzić weryfikację zdrowia fizycznego i psychicznego danego kandydata.

Kanon 1052 stanowi, iż biskup, aby móc udzielić święceń, musi mieć moralną pewność, „popartą pozytywnymi argumentami”, że kandydat spełnia przyjęte kryteria. W przypadku uzasadnionych wątpliwości biskup powinien powstrzymać się od udzielenia święceń kapłańskich.

Z powyższych zasad wynika, że Kościół ma prawo weryfikować zdolność kandydatów do przyjęcia kapłaństwa, korzystając w tym celu między innymi z pomocy nauk medycznych i psychologicznych. To właśnie do biskupa lub wyższego przełożonego zakonnego należy nie tylko poddanie kandydata procesowi weryfikacji, ale również dokonanie oceny tegoż procesu. Kandydat na kapłana nie może narzucać własnych warunków, lecz powinien z pokorą i wdzięcznością akceptować te zasady i normy, które Kościół, w ramach własnej odpowiedzialności, stanowi. Z tego też powodu, w przypadku wątpliwości czy kandydat jest zdolny do podjęcia formacji w seminarium lub innym domu formacyjnym, jego ewentualne przyjęcie powinno być możliwe dopiero po dokonaniu psychologicznej diagnozy jego osobowości.

12. Prawo i obowiązek instytucji formacyjnej, by w ramach procesu formacji zdobywać konieczne informacje w celu wydania roztropnego osądu w odniesieniu do danego kandydata, nie może w żadnym razie pozostawać w sprzeczności z posiadaniem przez każdego człowieka prawem do zachowania dobrego imienia, ani z prawem do obrony własnej intymności, jak stanowi kanon 220 Kodeksu Prawa Kanonicznego. W praktyce oznacza to, iż można zasięgnąć konsultacji psychologicznej jedynie pod warunkiem wyraźnego, otwartego poinformowania o tym kandydata i po uzyskaniu jego zgody.

Zadaniem formatorów jest stworzenie atmosfery wzajemnego zaufania tak, aby kandydat mógł otworzyć się na proces formowania i by chciał w nim aktywnie uczestniczyć, oferując przy tym swoją „osobistą, stanowczą i serdeczną współpracę.” Od kandydata jest wymagane szczere i pełne zaufanie otwarcie na współpracę z formatorami. Tylko pozwalając wychowawcom, by go rzeczywiście poznali, kandydat może otrzymać wsparcie na drodze rozwoju duchowego, której on sam szuka, wstępując do seminarium.

Ważnym czynnikiem, sprzyjającym unikaniu ewentualnych nieporozumień, powinien być zarówno pozytywny klimat wychowawczy pomiędzy alumnami a formatorami, charakteryzujący się otwartością i przejrzystością, jak również motywy i sposoby

uzasadniania, na jakie powołują się wychowawcy wtedy, gdy proponują komuś skorzystanie z pomocy psychologa.

Należy unikać wrażenia, że tego typu sugestia jest zapowiedzią nieuchronnego usunięcia kogoś z seminarium czy innego domu formacji. Kandydat może zwrócić się do specjalisty wybranego przez siebie spośród tych, których wskazali mu formatorzy. Może też samodzielnie wybrać sobie psychologa, jeśli taki wybór zaakceptują przełożeni.

W miarę możliwości powinien być zawsze zapewniony kandydatom wolny wybór spośród różnych ekspertów, którzy posiadają wymagane kompetencje zawodowe i antropologiczne.

W przypadku, gdy kandydat w obliczu umotywowanej prośby za strony formatorów, odmówiłby poddania się konsultacji psychologicznej, ci nie powinni uciekać się do przymusu. Powinni natomiast z ostrożnością kontynuować proces oceny kandydata w oparciu o już zdobyte informacje, zgodnie z cytowanym już kanonem 1052.

V. RELACJA POMIĘDZY WYCHOWAWCAMI A PSYCHOLOGAMI

a) Wychowawcy na forum zewnętrznym

13. W duchu wzajemnego zaufania i współpracy nad formacją, kandydat może być poproszony o wyrażenie pisemnej zgody na to, by psycholog mógł, zachowując tajemnicę lekarską, informować o przebiegu konsultacji tych formatorów, których wskaże zainteresowany kandydat. Wychowawcy ci wykorzystają uzyskane w ten sposób informacje po to, by nakreślić zarys osobowości kandydata i by wyciągnąć odpowiednie wnioski co do dalszej formacji lub w związku z prośbą o święcenia.

W trosce o ochronę intymności kandydata, zarówno obecnie jak i w przyszłości, należy zwrócić szczególną uwagę na to, by opinie wyrażone przez specjalistów były dostępne jedynie dla osób zajmujących się formacją, z wyraźnym zastrzeżeniem, że mogą być one wykorzystywane wyłącznie w związku z dalszą formacją czy z prośbą o dopuszczenie do święceń.

b) Specyficzny charakter kierownictwa duchowego

14. Zadaniem ojca duchowego jest odpowiedzialne i trudne zadanie rozeznania powołania, również w wymiarze sumienia. Oczywistym pozostaje fakt, iż kierownictwo duchowe nie może być w żaden sposób mylone ani zastąpione przez diagnozę psychologiczną czy przez pomoc psychologa. Życie duchowe samo z siebie sprzyja rozwojowi cnót ludzkich, jeśli nie występują opory natury psychicznej. W obliczu trudnych do rozstrzygnięcia wątpliwości, ojciec duchowny może zasugerować kandydatowi skorzystanie z konsultacji psychologicznej, nie stosując jednak nigdy nakazu w tym względzie. Diagnoza czy konsultacja psychologiczna może być cenną pomocą w dokonaniu oceny obecnego stanu rozwoju kandydata oraz w dalszym towarzyszeniu duchowym.

W przypadku, gdy ojciec duchowny zaleci konsultację psychologiczną, kandydat powinien poinformować o jej rezultatach zarówno tegoż ojca duchownego, jak również kogoś z wychowawców z forum zewnętrznego, zwłaszcza wtedy, gdy sam ojciec duchowny wyrazi taką sugestię.

Jeśli ojciec duchowny uważa za stosowne uzyskanie informacji o kandydacie bezpośrednio od psychologa, to wtedy powinien postępować zgodnie ze wskazówkami dla wychowawców z forum zewnętrznego, zawartymi w p. 13 tegoż dokumentu.

Po zapoznaniu się z rezultatami diagnozy i konsultacji psychologicznej, ojciec duchowny wyciąga wnioski w kontekście swoich kompetencji, aby udzielić kandydatowi określonych rad, w tym także rady co do kontynuowania bądź też zaniechania pobytu w seminarium.

c) Wsparcie ze strony specjalisty wobec kandydata i formatorów

15. Specjalista, jeśli zajdzie taka potrzeba, pomoże kandydatowi osiągnąć lepszą znajomość własnej osoby, własnych możliwości, jak również słabości. Pomoże mu też skonfrontować deklarowane ideały w odniesieniu do powołania, aby ułatwić osobiste, świadome i dobrowolne zaangażowanie się w proces auto-formacji. Zadaniem specjalisty jest wyjaśnienie kandydatowi trudności, których ten doświadcza, jak również przedstawienie mu konsekwencji, jakie one mogą mieć dla jego przyszłej posługi kapłańskiej.

Po przeprowadzeniu diagnozy psychologicznej specjalista - biorąc również pod uwagę wskazówki pochodzące od formatorów - przekaże im swoje ustalenia co do typu osobowości, a także co do aspektów problematycznych, które kandydat przeżywa czy z którymi powinien się zmierzyć. Oczywiście tego typu transmisja danych o kandydacie powinna dokonać się za jego pisemną zgodą.

Specjalista wyraża również swoją opinię, we właściwych dla siebie ramach kompetencyjnych, odnośnie przewidywanych możliwości rozwoju osobowości kandydata. Sugerując ponadto, jeśli zaistnieje taka konieczność, formy i przebieg pomocy psychologicznej.

VI. OSOBY WYDALONE I TE, KTÓRE OPUŚCIŁY DOMY FORMACYJNE

16. Jest rzeczą sprzeczną z normami Kościoła przyjmowanie do seminarium duchownego lub do innego domu formacyjnego osób, które uprzednio opuściły seminarium, a tym bardziej tych, które zostały z niego wydalone, bez wcześniejszego zasięgnięcia opinii w tej kwestii u biskupa lub u wyższego przełożonego zakonnego, zwłaszcza jeśli chodzi o informacje na temat powodów odejścia czy przyczyn usunięcia danego kandydata.

Obowiązkiem poprzednich wychowawców jest dostarczenie nowym wychowawcom dokładnych informacji o odchodzącym czy usuniętym kandydacie.

Należy zwracać szczególną uwagę na fakt, że często kandydaci opuszczają dany dom formacyjny niby z „własnej” woli, ale w rzeczywistości jedynie w tym celu, by uniknąć przymusowego usunięcia.

W przypadku przejścia do innego seminarium duchownego, kandydat ma obowiązek poinformować nowych wychowawców o odbytej uprzednio konsultacji psychologicznej. Jedynie w oparciu o pisemną zgodę tegoż kandydata jego nowi formatorzy mogą uzyskać informacje, które uprzednio zebrał dany specjalista w ramach podjętych badań czy udzielonej kandydatowi pomocy psychologicznej.

W sytuacji kiedy uważa się za możliwe przyjęcie do seminarium duchownego kandydata wydalonego uprzednio z innego domu formacyjnego, a który w międzyczasie poddał się konsultacji psychologicznej, należy dokładnie zweryfikować, w miarę możliwości, jego sytuację psychiczną. W tym celu warto też skonsultować się – oczywiście za zgodą kandydata – ze specjalistą, z którego pomocy psychologicznej korzystał.

Jeśli kandydat ubiega się o przejście do innego seminarium duchownego czy do innego domu formacyjnego, po wcześniejszym skorzystaniu z pomocy psychologicznej, ale nie chce, by nowi przełożeni mieli dostęp do informacji na ten temat, to trzeba pamiętać, że zdolność kandydata do podjęcia formacji powinna być uzasadniona w oparciu o argumenty

pozytywne (zgodnie z cytowanym kanonem 1052), czyli powinna być wykluczona wszelka uzasadniona wątpliwość.

ZAKOŃCZENIE

17. Wszyscy ci, którzy z powodu swoich obowiązków są zaangażowani w formację kandydatów do kapłaństwa, powinni ze sobą wzajemnie współpracować, respektując specyficzne kompetencje każdego z wychowawców, aby rozeznanie powołaniowe i towarzyszenie na drodze dorastania do powołania danych kandydatów umożliwiło „doprowadzenie do kapłaństwa jedynie tych, którzy rzeczywiście zostali powołani i aby zostali oni adekwatnie uformowani, by odpowiedzieć na otrzymane powołanie w sposób świadomy i wolny oraz by zaangażować całą swą osobę w świadczenie o Chrystusie, który powołuje do trwania w jedności życia z Nim oraz do uczestniczenia w Jego misji zbawienia”.

Niniejszy Dokument zaaprobował Ojciec Święty Benedykt XVI i autoryzował jego publikację.

Rzym, 29 czerwca 2008, w Uroczystość Apostołów Piotra i Pawła

Kard. Zenon Grocholewski, prefekt